

veret. De Paastande, der igaar ere komne frem, om at Toldafgiften er en „Kopfskat“, tror jeg ikke, at det er Umagen værd noget Dieblit at dvæle ved. Alt forlange, at det skal bevise fra vor Side, at Tolden ikke er nogen Kopfskat, forekommer mig at være en sølsom Skisten af Bevisbyrden. En indirekte Afgift, afhængig af Forbruget, er efter sin Natur ikke nogen Kopfskat, og den, der paastaar, at den er det, ham maa det paahvile at bevise, at det forholder sig saaledes. I Virkeligheden turde Erfaringen lære Enhver, at i de trykkelige og vanskelige Tider, som Arbejderklassen har gaaet igennem, udfoldes der, navnlig paa Landet, en høj Grad af Sparomselighed i Forbruget af saadanne Ting, som passer Toldopfyndet og give Indtægt til Statskassen; det er netop det Heldige, at Tolden væsentlig hviler paa Artikler, i hvilke den menige Mand paa Landet er i Stand til at gjøre Indskrænkning, fordi de, om de end for en stor Del ere gaaede ind i den daglige Forbrug og de daglige Fornødenheder, dog tildels lade sig erstatte af andre Ting, og fordi Forbrugens Udstrækning lader sig indskrænke, uden at den virker saa store og følelige Savn som en Indskrænkning af de almindelige Næringsmidler. Der drikkes mindre Kaffe, der bruges mindre Suffer, der ryges mindre Tobak, der bruges mindre Silketøier, der anvendes færre fremmede Manufakturvarer, der drikkes endog mindre Brændevin i tunge og byrdefulde Aar som det sidste, end der er bleven brugt for to eller tre eller fire eller fem Aar siden, da Alt gik glat, og da Arbejderne i Byen og paa Landet tjente mange Penge. Det er den heldige Side af Toldafgiften — en heldig Side, som Stempelafgiften ikke i samme Omfang kan tilegne sig —, at en saadan Indskrænkning er mulig. Og naar der da desuagtet viser sig et saadant Resultat af Toldafgifterne, som det sidste Aar har viist, forekommer det mig, at der ingen Grund der er til Angstelse eller Uro, men at dette Resultat tværtimod indeholder et Vidnesbyrd om, at Landets økonomiske Stilling i det Hele og Store er sund. Ganske vist lader sig ud af Finantsloven udlede ikke saa Vidnesbyrd om, at den økonomiske Tilbagegang maa være temmelig betydelig, og et af dem turde være Opgjøvelsen af, hvad Statens Jernbaner have havt i Indtægt og kunne ventes at ville indbringe i den nærmeste Tid. Her er der ganske vist indtraadt en Nedgang, der efter min Opfattelse, selv om den udtrykt i Tal er mindre en Nedgangen i Tolden, dog i højere Grad vidner om en Standsning i den almindelige Velstand (Berg: Og om Landeieendommenes sunne Pris), ja, lad os dog nu blive ved Jernbanerne. For lidt siden vare vi ved Landeieendommenes; det er ikke dem, som hører paa Jernbanen, men Produkterne og Personerne, og det er altsaa tilstrækkeligt, at vi blive ved disse. Vi have kjendelig Nedgang i Jernbanernes Ind-

tægter, og det er ganske vist et økonomisk Tegn, som det vilde være uforstandigt at ringeagte, og den Slutning, som det forekommer mig, at man først og fremmest bør drage af Nedgangen i Jernbanernes Indtægter, er en Opfordring til at vise en høj Grad af Forsigtighed ved nye Jernbaners Anlæg og ikke lade sig længere beruse af de gamle Forestillinger om, at en hvilken som helst Jernbane paa et hvilket som helst Sted og til en hvilken som helst Anlægspris er Noget, der er til Gavn for Landet, fordi den, om den end ikke betaler sig direkte, dog vil betale sig indirekte. Dette Sidste kan være en god og sund Sætning, naar den begrænses og forstaas paa en god og sund Maade, uen det er en Sætning, som kan føre til stor Ulykke, dersom man tillægger den ubetinget Gyldighed. Vaade vor egen Erfaring og den Erfaring, som f. Ex. er høstet i Norge og endnu stadig høstes i Norge, burde lære os, at det vil være heldigt i denne Henseende at begrænse sin altfor store Tilbøjelighed til at gjøre nye Anlæg, og at vi ikke gavne vort Fædreland derved, at den ene Egn slaer sig sammen med den anden og tredie om gjenfaldigt at hjælpe hinanden til lokale Baner; kun altfor mange Baner ere komne til Verden gennem en saadan ensidig Alliance af rent lokale Interesser. Altsaa, det er en af de Lærdomme, vi skulle drage af denne Factor, at vi skulle være noget forsigtige og tilbageholdende. Det store Spørgsmaal om Købet af de to øst-jydske Baner bringer jo dette Spørgsmaal i en endnu mere haandgribelig Skikkelse frem for os. Jeg vil ikke nu gaae ind paa at drøfte dette Spørgsmaal i dets Enkeltheder; vi have liggende for os et særligt Lovforslag derom, og ved dettes Drøftelse vil der være fuld og fri Anledning til der at komme ind paa de Spørgsmaal, som knytte sig til Sagen. Jeg vil kun bemærke dette, at naar der henvistes af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds til, hvad der ifjor var passeret i Finantsudvalget, saa vil jeg, uden i mindste Maade at gaae ind paa nogen Omtale af Enkelthederne af, hvad der er passeret, kun udtale som min Anskuelse, at Intet af, hvad hvad der ifjor er passeret i Finantsudvalget, kan siges at binde Ministeriets Hænder, og at Ministeriet efter min Opfattelse har, efterat Rigsdagen var gaaet fra hinanden i April Maaned, staaet med frie Hænder lige overfor dette Spørgsmaal, og været opfordret til at handle efter Konduite. Om det har handlet paa rette Maade efter Konduite, er som sagt et Spørgsmaal, vi ville faae Leilighed til at drøfte, naar det omtalte Lovforslag kommer for. Jeg ser ikke rettere, end at Ministeriet har handlet rigtigt, og vilde have for sømt en Pligt, om det havde handlet anderledes; men som sagt det Spørgsmaal kunne vi udsætte, indtil naar selve Loven ligger for. Det blev omtalt som et mærkeligt Fænomen igaar, at der i Opgjøvelsen over de Effekter, hvori Statens Be-